



רע"פ 5638/13 - ארז נכפולגר נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 5638/13

לפני:

המבקש:

כבוד השופט ח' מלצר

ארז נכפולגר

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מתאריך 03.07.2013 ב-עפ"ת 11098-02-13, שניתן על ידי כב' סגן הנשיאה, השופט א' יעקב

עו"ד ציון אמיר

בשם המבקש:

עו"ד שאול כהן

בשם המשיבה:

החלטה

1. לפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' סגן הנשיאה, השופט א' יעקב) מתאריך 03.07.2013 ב-עפ"ת 11098-02-13, בגדרו התקבל בחלקו ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (כב' השופטת מ' כהן) מתאריך 23.01.2013 ב-עפ"ל 356-11-11, כך שהעונשים שהושתו עליו בסופו של דבר הם העונשים הבאים: 12 חודשי מאסר בפועל; הפעלת עונש המאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים, אשר ירוצה בחופף לעונש המאסר בפועל הנ"ל; 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים (כאשר התנאי הוא שהמבקש לא יעבור עבירה של נהיגה בשכרות, נהיגה בזמן פסילה, או נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף); 12 חודשי פסילת רישיון נהיגה

בפועל; הפעלת עונש של פסילת רישיון נהיגה על תנאי בן 6 חודשים, שירוצה במצטבר לעונש הפסילה בפועל הנ"ל; 4 חודשי פסילת רישיון נהיגה על תנאי (כאשר התנאי הוא שהמבקש לא יעבור, במשך שלוש שנים, עבירה מן העבירות שבהן הורשע, או עבירה מן העבירות המפורטות בתוספת הראשונה ובתוספת השנייה לפקודת התעבורה); והתחייבות על סך של 10,000 ש"ח למשך 3 שנים להימנע מביצוע עבירה של נהיגה בזמן פסילה, או נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף.

לצד בקשת רשות הערעור, עותר המבקש גם לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל שהושת עליו, אשר מועד תחילת ריצויו נקבע לתאריך 01.09.2013. בהחלטתי מתאריך 18.08.2013 הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר הנ"ל עד להחלטה אחרת.

להלן יפורטו בתמציתיות הנתונים הנדרשים להכרעה בבקשת רשות הערעור.

תמצית העובדות וההליכים הקודמים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום, בגדרו נטען כי בתאריך 14.03.2010 נהג המבקש ברכב מסחרי באזור צומת גמזו, בעת שהיה פסול מלהחזיק ברישיון נהיגה, נוכח עונש פסילה שהושת עליו בהליך קודם.

בשים לב לעובדות נטענות אלה, הואשם המבקש בנהיגה בזמן פסילה (עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה)), בנהיגה ללא רישיון נהיגה תקף (עבירה לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה), ובשימוש ברכב ללא פוליסת ביטוח בת-תוקף (עבירה לפי סעיף 2(ב) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970).

3. בתאריך 13.06.2012 הודה המבקש בכל עובדות כתב האישום, וזאת, כפי שעולה מן החומר הקיים בתיק, שלא במסגרת הסדר טיעון בינו לבין המשיבה. נוכח הודאתו של המבקש, הרשיע אותו בית המשפט לתעבורה הנכבד בכל העבירות שיוחסו לו בכתב האישום. כמו כן, הורה בית המשפט לתעבורה הנכבד על הכנת תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינו של המבקש, אשר בגדרו הומלץ להסתפק בעונש של של"צ, לצד צו מבחן, תוך הארכת עונש המאסר על תנאי אשר עמד לחובת המבקש, ואשר היה בר-הפעלה, בנסיבות העניין.

4. בתאריך 23.01.2013, לאחר שהוגש לבית המשפט לתעבורה הנכבד תסקיר שירות המבחן, ולאחר שנשמעו טיעוני הצדדים לעונש – גזר בית המשפט לתעבורה הנכבד את דינו של המבקש והשית עליו את העונשים שנסקרו בפיסקה 1 שלעיל, בהבדל אחד, שעונש המאסר בפועל שהושת על המבקש על ידי בית משפט לתעבורה הנכבד עמד על 14 חודשים, ולא על 12 חודשים, כפי שנקבע מאוחר יותר במסגרת הערעור שנשמע בבית המשפט המחוזי הנכבד.



במסגרת גזר הדין התייחס בית המשפט לתעבורה הנכבד בהרחבה לעברו התעבורתי המכביד של המבקש (הכולל גם הרשעות רבות שצבר לאחר שרישיון הנהיגה שלו נפסל), ולכך שעומד לחובתו עונש מאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים, אשר הוא בר-הפעלה בנסיבות. עוד ציין בית המשפט לתעבורה הנכבד את נסיבותיו האישיות של המבקש, ואת תרומתו לחברה בכלל, ולביטחון מדינת ישראל בפרט.

5. על גזר דינו של בית משפט לתעבורה הנכבד הגיש המבקש ערעור לבית המשפט המחוזי הנכבד, ובו טען כי שגה בית המשפט לתעבורה הנכבד בכך שלא אימץ את המלצת שירות המבחן, ובהתאם שלא הסתפק בעונש של של"צ.

בתאריך 14.04.2013 קבע בית המשפט המחוזי הנכבד כדלקמן:

"מבלי לטעת כל תקוות בליבו של המערער [המבקש כאן - ח"מ] אני סבור שיש מקום לבדוק את התאמתו לעבודות שירות. לפיכך אני מורה לממונה על עבודות שירות ליתן חוות דעת בעניינו של המערער תוך 45 יום מהיום".

6. בפסק דינו מתאריך 26.06.2013, ולאחר שהוגשה בפניו חוות דעת חיובית מטעם הממונה על עבודות השירות, קבע בית המשפט המחוזי הנכבד כדלקמן:

"בדיון הקודם שהיה לפני סברתי, שלאור כף הזכות הגדולה העומדת לזכותו של המערער [המבקש כאן - ח"מ] יש בהחלט לשקול קיצור משמעותי של עונש המאסר והמרתו לעבודות שירות.

[...]

אלא שהיום הסתבר לי כי בית משפט קמא, בהטילו את עונש המאסר של 14 חודשים, הפעיל בחופף 12 חודשי מאסר מותנים שהיו תלויים ועומדים כנגד המערער. בנסיבות כאלה, ולאור הוראות סעיף 56 לחוק העונשין, לא ניתן לקצר את עונש המאסר לתקופה הניתנת להמרה לעבודות שירות.

לפיכך, ועל מנת להקל עם המערער ככל שאני יכול במסגרת החוק, אני מקבל את הערעור במובן זה שעונש המאסר בפועל יופחת ל-12 חודשים והמאסר המותנה שהופעל, יופעל כולו בחופף לעונש המאסר האמור".

על פסק דין זה הוגשה בקשת רשות הערעור שבפני.

עמוד 3



טענות הצדדים

7. המבקש טוען כי יש מקום ליתן לו רשות ערעור "משיקולי צדק", כדבריו, שכן לנוכח מכלול הנסיבות - חומרת העבירה, נסיבותיו האישיות, המלצת שירות המבחן, והעובדה שבית המשפט המחוזי הנכבד ביקש כי הממונה על עבודות שירות יגיש חוות דעת בעניינו - לא היה מקום להשית עליו עונש מאסר בפועל.

לשיטת המבקש, שגו בתי המשפט הנכבדים קמא בכך שלא אימצו את המלצת שירות המבחן, והסתפקו בעונש של של"צ וצו מבחן, לצד הארכת עונש המאסר על התנאי, אשר הוטל על המבקש בהליך פלילי קודם. לטענת המבקש, "לא ניתן להשתחרר מן התחושה כי ביהמ"ש קמא [הכוונה לבית המשפט המחוזי - ח"מ] סבר כי אין זה צודק לשלוח את המבקש לכלא", אך ראה עצמו אנוס - בשל שגיאה משפטית מצדו - להפעיל את עונש המאסר המותנה שעמד לחובת המבקש.

8. המשיבה, בתגובתה מתאריך 17.09.2013 (שהוגשה בהתאם להחלטתי מתאריך 18.08.2013), טוענת כי יש לדחות את הבקשה על הסף, מאחר שהיא איננה מקימה כל עילה להתערבות של בית משפט זה בפסק-הדין של בית המשפט המחוזי הנכבד, שכן לא מתעוררת בגדרה סוגיה החורגת מעניינם של הצדדים הישירים לה (בהתאם למבחן שנקבע ב-ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982) (להלן: הלכת חניון חיפה)), כפי שציין המבקש בעצמו במסגרת הבקשה, ואף לא מתקיים כאן, לשיטת המשיבה, עיוות דין - שבהתקיימו יש להיענות, במקרים מסוימים, לבקשת רשות ערעור בפלילים. לטענת המשיבה, בנסיבות המקרה שבכאן - כאשר המבקש הינו, בלשון בא-כח המשיבה: "עבריין תנועה מועד", שאימץ לו גישה של זלזול עמוק בצווים שיפוטיים רבים שאסרו עליו את הנהיגה ברכב... - לא ניתן לקבל את טענות המבקש כי נגרם לו עיוות דין, או אי-צדק.

המשיבה טוענת כי דין הבקשה להידחות גם לגופה. בהקשר זה נטען כי הקלה נוספת בעונשו של המבקש (מעבר להקלות הנובעות מפסק-דין של בית המשפט המחוזי הנכבד) - עלולה לפגוע בהרתעת המבקש ובהרתעת הרבים, וכן כי בית המשפט המחוזי הנכבד נמנע מלהאריך את תקופת התנאי של עונש המאסר התנאי שהיה תלוי נגד המבקש (חלף הפעלתו), משום שסבר שאין מקום להימנע מהטלת עונש מאסר כלשהו על המבקש, ולא מאחר שסבר כי אין לו סמכות להאריך את התנאי "בשום מצב".

דין והכרעה

9. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור, בחומר שצורף לה ובתגובת המשיבה הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות, בכפוף לאמור בפסקה 13 ו-14 שלהלן. עתה אפרט בקצרה הנימוקים למסקנתי זו.

10. כידוע, רשות ערעור ב-"גלגול שלישי" תנתן רק כאשר הבקשה מעוררת שאלה בעלת חשיבות משפטית, החורגת מעניינם של הצדדים הישירים להליך (ראו: הלכת חניון חיפה); רע"פ 4515/07 אבו שנוב



נ' מדינת ישראל (17.10.2007) (להלן: עניין אבו שנב)). זאת ועוד: כאשר מדובר בבקשה הנוגעת רק לגזר הדין, ההלכה היא שרשות ערעור תנתן רק במקרים נדירים במיוחד, שבהם התרחשה סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הראויה (ראו: רע"פ 3929/09 דהן נ' מדינת ישראל (16.08.2009)).

בגדרי הבקשה שבפני, כפי שהמבקש מציין בעמ' 6 לבקשתו - לא מתעוררת כל שאלה התואמת את ההלכה שנקבעה בהלכת חנין חיפה ובעניין אבו שנב הנ"ל. בנסיבות העניין, שבהן הסתפק בית המשפט המחוזי הנכבד בעונש של 12 חודשי מאסר בפועל, תוך הפעלת עונש המאסר על תנאי בחופף - אף לא תתכן מחלוקת כי העונש שנגזר על המבקש איננו חורג לחומרה ממדינות הענישה המקובלת. למעשה, נראה כי ההיפך הוא הנכון: העונש, אשר הושת על המבקש, הינו עונש מתון מאוד, בהתחשב בעברו התעבורתי המכביד, הכולל עשרות הרשעות (לרבות בעבירות שבהן הורשע כאן), ובעובדה שעמד לחובתו עונש מותנה בר-הפעלה.

11. מקובלת עלי גם עמדת המשיבה כי לא התגלה התקיים במקרה שלפני עיוות דין, כמשמעו בפסיקה.

כאמור, בית המשפט המחוזי הנכבד ציין, בעת ששלח את המבקש לקבלת חוות-דעת של הממונה על עבודות השירות, כי הדבר נעשה: "מבלי לטעת כל תקוות בליבו..." לפיכך לא ניתן לטעון כל טענה בדבר ציפיות שנוצרו אצל המבקש, כפי שנרמז בדיון שנערך בבית המשפט המחוזי (בפני השופט נ' אוהד ב-עפ"ת 11098-02-13; בפרוטוקול הדיון מתאריך 09.06.2013), כשנטען כי: "בית המשפט אמר לו תראה אדון איני יודע מה יהיה, תגיע לשירות המבחן... אני שולח אותך, אם זה יהיה חיובי אז תדע לך הוא [הכוונה לכב' השופט א' יעקב - ח"מ] אמר שלא ישלח אותו מאחורי סורג ובריח".

בנסיבות המקרה שלפני, המבקש פגע באופן בוטה בשלטון החוק, כאשר ביצע עבירה שגרמה להפעלה של העונש המותנה, כחודשיים וחצי בלבד לאחר שהושת עליו עונש זה, אשר כבר בעת השתתו ציין בית המשפט לתעבורה כי:

"החלטתי שלא למצות הדין עם הנאשם [המבקש כאן - ח"מ], ולתת לו הזדמנות נוספת ואחרונה..." (ההדגשה שלי - ח"מ).

לפיכך סבורני כי המקרה שלפני איננו מסוג המקרים הנדירים שבהם:

"תחושת הצדק שבקשת רשות לערער מעוררת לפני השופט הדין בה היא כל כך חזקה, עד שהוא יכול ליטול היתר לעצמו, לחרוג מהכללים, לתת לאינטרס הפרט משקל גדול יותר מכפי שמקובל בבקשות מהסוג הנדון, ולתת למבקש רשות לערער" (בלשון פסק-הדין ב-רע"פ 4732/02 סורפין (לביא) נ' מדינת ישראל (31.12.2002)), אליו הפנה בא-כח המבקש).



במקרה זה גובר דווקא אינטרס הציבור בהרתעת המבקש והרבים - על עניינו הפרטי של המבקש, כפי שזה הוצג על ידו .

12. די באמור בשתי הפסקאות האחרונות כדי להביא לדחיית הבקשה, ואולם גם לגופם של דברים אינני סבור שיש בה ממש. טענותיו של המבקש בנוגע לנסיבות ביצוע העבירות על ידו, או בנוגע לנסיבותיו האישיות - כבר נלקחו בחשבון על ידי בתי המשפט הנכבדים קמא, והן שהביאו לכך שבסופו של דבר הושת עליו עונש מתון ביותר, בהתחשב בנסיבות.

לא מצאתי ממש גם בטענותיו של המבקש כי בית המשפט המחוזי הנכבד שגה בכך שראה עצמו מחויב, בשל הוראת סעיף 56 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), להפעיל את עונש המאסר המותנה שעמד לחובת המבקש. לטעמי, מקריאת פסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד עולה כי בתחילה, כלומר בעת שהורה על עריכת חוות דעת מטעם הממונה על עבודות השירות, לא נתן בית המשפט המחוזי הנכבד דעתו לכך שכנגד המבקש עמד עונש מותנה כאמור, וכי אם היה מודע לנתון זה - לא היה שוקל כלל להסתפק בעונש מאסר, אשר ירוצה בדרך של עבודות שירות. אכן, לבית המשפט המחוזי הנכבד היתה סמכות לבטל את כל עונש המאסר שהושת על המבקש בבית המשפט לתעבורה הנכבד (לרבות עונש המאסר המותנה "החדש" ולרבות צו הפעלת עונש המאסר המותנה בהתאם לסעיף 60 לחוק העונשין), ובהתאם להאריך את תוקפו של עונש המאסר המותנה "הישן", אך בית המשפט המחוזי הנכבד הגיע לכלל מסקנה כי אין מקום, מבחינה מהותית, להורות כן, בהתחשב במכלול הנסיבות.

לא מצאתי כי במסקנתו זו שגה בית המשפט המחוזי הנכבד, כאשר הברירה שעמדה בפני בית המשפט המחוזי הנכבד במקרה דנן, היתה בין עונש מאסר בפועל בן 12 חודשים, לכל הפחות (כאורך עונש המאסר המותנה) - לבין ענישה שאיננה כוללת עונש מאסר, אף לא כזה שירוצה על דרך של עבודות שירות (הברירה הנ"ל נובעת משילוב סעיפים 55 ו-56 לחוק העונשין, ראו בהקשר זה: רע"פ 4236/13 בן חיון נ' מדינת ישראל, בפסקה 11 (03.10.2013)). אציין עוד כי אני סבור שסמיכות הזמנים בין הטלת עונש המאסר המותנה "הישן" לבין מועד ביצוע העבירה שהביאה להפעלתו - מעידה כי לא היה די בעונש המאסר המותנה כדי להרתיע את המבקש, וכי תוצאה שתביא לכך שעונש המאסר המותנה לא יופעל גם בפעם זו - תעביר מסר בעייתי למבקש ולכלל הציבור.

13. חרף כל האמור לעיל - נראה כי לפני משורת הדין ניתן להתחשב במידה מסוימת בנסיבותיו האישיות של המבקש, שפורטו בבקשה. התחשבות זו תבוא לידי ביטוי בקבלת בקשתו מתאריך 06.01.2014 לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת עליו - למשך שנה. עיכוב ביצוע העונש נעשה על מנת לאפשר למבקש להמשיך להיות מטופל בטיפולים הרפואיים המפורטים בבקשה האמורה (ובסיפא של פסקה 6 לבקשת רשות הערעור), מתוך רצון שלא לפגוע גם במישור זה של חיי המבקש.

נוכח האמור בבקשה, נראה שתקופה בת שנה הינה התקופה היעילה המקסימלית להשגת מטרת הטיפולים האמורים ולפיכך נראה שלא יאושרו עיכובים נוספים לביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש.



14. סוף דבר: נוכח כל האמור לעיל - בקשת רשות הערעור נדחית, אך המבקש יחל בריצוי עונש המאסר שהושת עליו רק בעוד כשנה ממועד החלטתי זו. המבקש יתייבב איפוא לריצוי עונשו בתאריך 15.01.2015 עד השעה 10:00 בבימ"ר הדרים, או במקום אחר שיקבע על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כאשר ברשותו תעודת זהות או דרכון. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787336, 08-9787377.

אם המבקש יהיה מעוניין להקדים מסיבה כלשהי את מועד התייצבותו לריצוי עונש המאסר בפועל - הוא יוכל לפנות לבית משפט זה בבקשה מתאימה.

ניתנה היום, י"ד בשבט התשע"ד (15.1.2014).

ש ו פ ט